

Seminario *Latine Loquamur* II de Burgos 2021-2022. Esta obra está bajo una [licencia de Creative Commons Reconocimiento-NoComercial 4.0 Internacional](#).

Materiales del Seminario *Latine Loquamur* 2021-2022.

Aquí figuran materiales creados en el Seminario *Latine Loquamur* II celebrado en Burgos en 2021-2022. Recogemos algunas aportaciones de los compañeros que participaron. Hay ejemplos de la parafrasis como método para acercar textos latinos originales al alumnado, de la variedad de ejercicios frente a la tediosa y omnipresente traducción, de un juego y del *embedded text*.

El seminario se hizo con la intención de introducir a los participantes en una nueva dimensión del latín y su asignatura. Tendrá a bien el lector ser benigno con los errores que hayamos podido cometer y, si no, es bien libre de modificar lo que estime para uso propio.

**Carmina in prosam orationem
redita sive paraphrasis**

Catulus XLIX

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit pessimus omnium poeta,
Tanto pessimus omnium poeta
Quanto tu optimus omnium patronus

Prosa oratio:

Marce Tulli, dissertissime Romuli nepotum, quot sunt quotque fuerunt, quotque post in aliis annis erunt, tibi maximas gratias agit Catullus, pessimus poeta omnium.
Tanto *Catullus* pessimus poeta omnium est quanto tu optimus patronus omnium es.

Catulus LXXXVI

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est. Haec ego sic singula confiteor,
Totum illud 'formosa' nego: nam nulla uenustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnis subripuit Veneres.

Prosa oratio:

Quintia fomosa multis est. (Ea) candida, longa, recta mihi est. Ego haec singula sic confiteor, (sed) totum illud “formosa” nego: nam nulla venustas, nulla mica salis in tam magno corpore est. Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima tota est, tum una omnis veneres omnibus subripuit.

Catulus IX

Verani, omnibus e meisamicis
Antistansmihimilibustrecentis,
Venistinedomum ad tuos penates
Fratresqueunanimosanumquematem? 5
Venisti! o mihiuntiibati!
Visam te incolumemaudiamqueHiberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Vtmosettus, applicansquecollum
Iucundum os oculosquesauiaabor. 10
O, quantum esthominumbeatiorem,
Quid me laetiusestbeatiusue?

Prosa oratio:

Verani, antistans mihi e omnibus meis milibus trecentis amicis, venistine (ad) domum (tuum), ad tuos penates fratresque unanimos anumque matrem? Venisti! O beati nuntii mihi! Visam te incolumem audiamque narrantem loca, facta nationes(que) Hiberum, ut mos tuus est, applicansque collum iucundum, os oculosque saviabor. O, quantum beatiorem hominum est? Quid laetius beatiusve (quam) me est?

Catulus XXXIII

O furum optime balneariorum
Vibenni pater, et cinaede fili,
(Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est uoraciore)
Cur non exiliummalasque in oras
Itis, quando quidem patris rapinae
Notae sunt populo, et natis pilosas,
Fili, non potes asse uenditare?

Prosa oratio:

O Vibenni pater, optime furum balneariorum, et cinaede fili! (Nam (si) pater dextra inquinatiore, filius (suus) culo voraciore est). Cur non in exilium malasque oras itis, quandoquidem rapinae patris notae populo sunt et, fili, natis pilosas (tuas) venditare asse non potes?

Varietas pensorum

EXERCITIA CAPITULI ORBERGIANI XVI

I Antonymus

- a) Superus: _____
- b) Paulum: _____
- c) Turbidus: _____
- d) Oriens: _____
- e) Loqui: _____

II Synonymus

- a) Appellare: _____
- b) Tranquillus: _____
- c) Egressi: _____
- d) Laetari: _____
- e) Loqui: _____
- f) Ater: _____

III Corrige errores

- a) Portus est locus in ora flumina quo naves ad terram adire possunt.
- b) Venti sunt res quas mercatores emunt ac vendunt.
- c) Si aer tranquillus est, necesse est ventum opperiri.
- d) Pars navi posterior vela dicitur.
- e) Cum nullus ventas super mare flat, turbidum est mare.
- f) Portus est locus quo flumen in mare influit

IV Comple tabellam de verbis deponentis

singular	Laetari	Vereri	Proficisci	Opperiri
1º				
2º				
3º				
plural				
1º				
2º				
3º				

V Exercitium de verbis deponentis

- a) Nauta non proficisc _____ quia ventum secundum opper_____.
- b) Medus laet _____ nec dominum ver _____.
- c) Medus surgere con_____, quod Lydia perterrita corpus eius complect_____.
- d) Cur non proficisc _____, nauta? Quid opper_____?
- e) Ego non laet _____ quia tu me non complect_____

VI Inscribe locos in charta

- Oriens
- Septentriones
- Occidens
- Meridies
- Mare Superum sive Hadriaticum
- Mare Inferum sive Tuscum

VII Inquire nomen praesentem harum urbium et inscribe in charta

- Brundisium
- Ariminum
- Genua
- Puteoli

Ludus
(tabú/mímica/lugar o
personaje/ahorcado/

LUDUS LATINUS

CRASSUS

ARCESSERE

PUTARE

DETERGERE

STULTUS

AEGROTARE

AEGYPTUS

ALEXANDER

**EMERITA
AUGUSTA**

BRITANNIA

BRUTUS

PALPITARE
(9)

HORRERE

(7)

CUBICULUM

(9)

VISCERA

(7)

ARCESSERE

(9)

IECUR
(5)

SANGUIS
(6)

PERTERRITUS
(11)

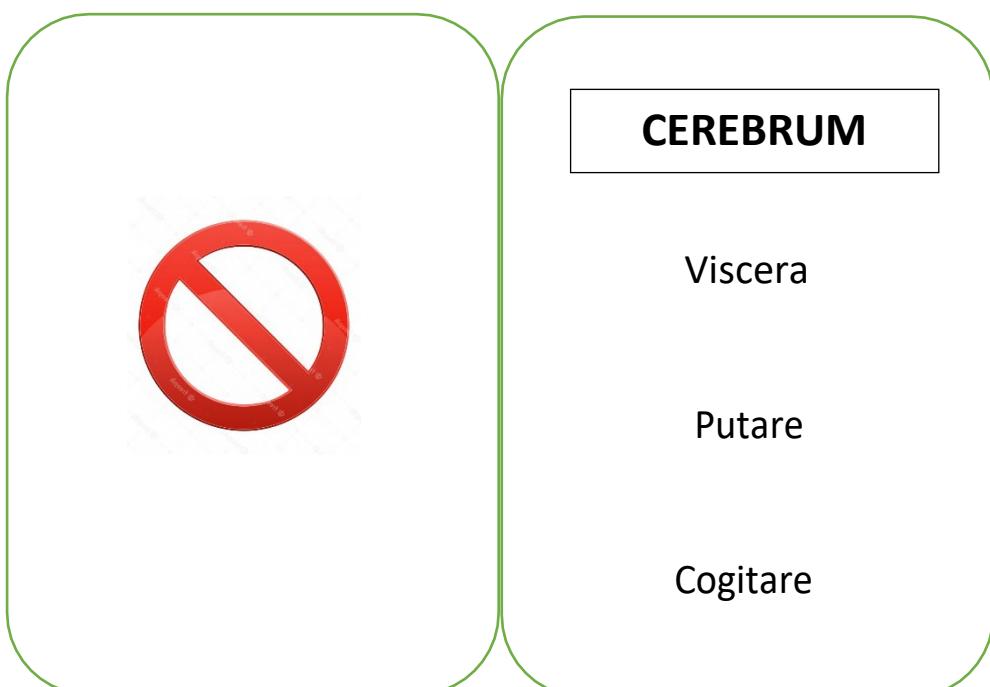
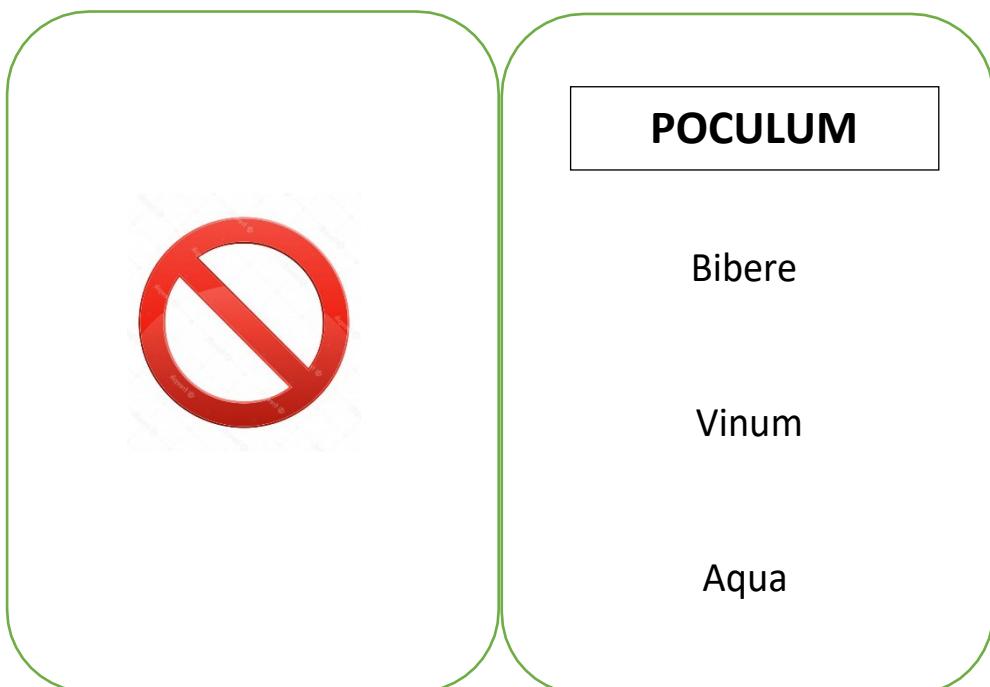

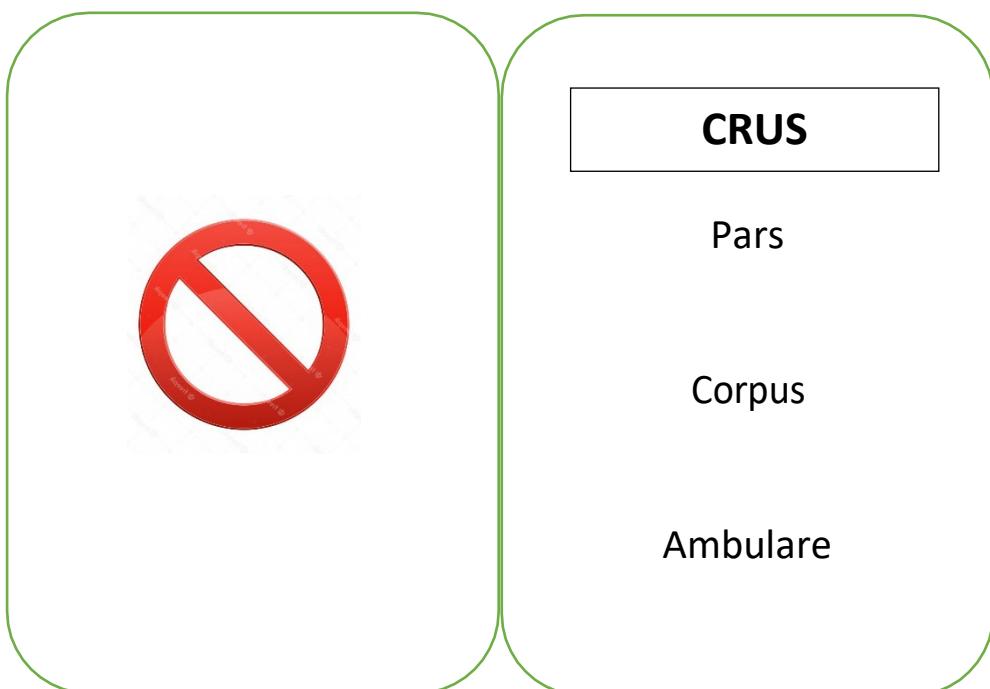
CULTER

Instrumentum

Scindere

Acutum

Embedded texts

Embedded text

¿Cuándo usarlo?

- Ideal para poemas, por su relativa brevedad.
- Texto sin excesivas palabras nuevas
- Texto sin excesivas palabras complejas, p.ej. que requieran entender el mundo romano

P.ej el *panis envolutus*: ofrenda que se hace en los sepulcros (Catulo) o tal o cual personaje mitológico.
- Sin tiempos verbales nuevos:

Es problemático, especialmente si seguimos *Familia Romana*, donde el perfecto aparece tardíamente).

Explicar un texto con formas verbales no vistas crea un conflicto. Sin duda podemos ignorar, pasar por delante de su naturaleza, si en el contexto está claro.

¿Qué explicar?

- Palabras nuevas
- Realia
- Sentido en general
 - Figuras retóricas, como sinécdoques, metáforas, etc.
 - De sintagma simples a complejos.
 - De oraciones simples a complejas.
 - De palabras más obvias, inequívocas, a la original.
 - *Ordo verborum*

Vocabula I:

- **sidus, eris.** nt. = stella

- **Lybissus, a, um** = ex Lybiā
- **Cyrenae** (pluralis!!) est urbs Lybiae

- **uesanus, a, um**

- **basiare** = osculum dare “amicō”/ “amicae”
- **basiationes** < basiare

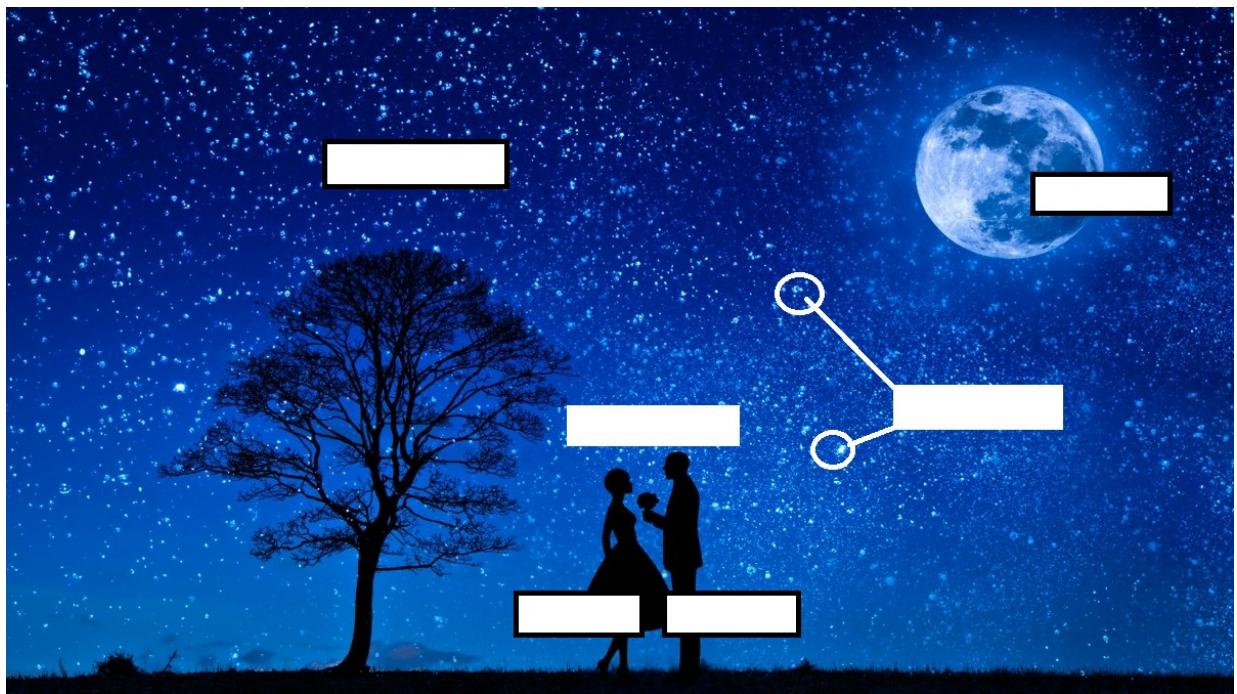

Versio I

Lesbia, mihi quaeris:
quot **basiationes** mihi sunt satis superque?
tot quam magnus numerus **Libyssae harenae** iacet in urbe **Cyrenis**?
tot quam multa **sidera** nocte sunt?
uesano Catullo satis et super est te **basiare** multissime.
Et sic curiosi non poterunt
nec ea basia numerare nec nobis maledicere.

Exercitium I.

Indica *nox, sidus, luna, amici, mulier, vir*

Vocabula II

- malā linguā fascinare = maledicere, incantare
- basia < basiare
- aestuosus,a,um: Lybia et Cyrenae sunt aestuosae. Magnae calores sunt.
- oraculum: templum ubi sacerdotes futurum develant. In Lybia meridionali est *oraculum* notissimum dei Iovis.

“*Vetus*” Battus est **heroe** Cyrenis. Battus fuit Cyreneis ut Romulus Romanis. Sepulcrum eius in urbe erat.

Versio II:

Mihi quaeris:
quot basiationes tuae, Lesbia, mihi sunt satis superque?
Tot quam magnus numerus Libyssae harenae
Cyrenis, inter **oraculum** Iouis **aestuosi** et Batti ueteris sacrum sepulcrum, iacet?
Tot quam multa sidera, cum tacet nox, furtiuos amores hominum uident?
uesano Catullo satis et super est te **basia** basiare multissime.
Et sic curiosi non poterunt
nec ea pernumerare nec **mala lingua fascinare**.

Exercitium II:

Narra amantium scaenam
Fac colloquium cum “amico”/ “amica”.

Vocabula III:

lasarpicifer = qui/quae/quod lasarpicum fert.

Lasarpicum est materies pretiosa. Urbs Cyrenae erat *lasarpicifer*, erat lasarpicio opulentissima, lasarpicum abunde supererat.

Versio III

Mihi quaeris: quot basiationes
tuae, Lesbia, mihi sunt satis superque?
Quam magnus numerus Libyssae harenae iacet
lasarpiciferis Cyrenis,
inter oraculum Iouis aestuosi
et Batti ueteris sacrum sepulcrum?
Aut quam multa sidera, cum tacet nox,
furtiuos amores hominum uident?
Uesano Catullo satis et super est
te basia tam multa basiare
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala lingua fascinare

Versio IV

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae harenæ
lasarpiciferis iacet **Cyrenis**
oraclum Iouis **inter** aestuosi
et Batti ueteris sacrum sepulcrum;
aut **quam** sidera **multa**, cum tacet nox,
furtiuos hominum uident **amores**:
tam te basia **multa** basiare
uesano satis et super **Catullo** est,
quae nec pernumerare curiosi
possint nec **mala** fascinare **lingua**.

EPITHAPHIUM PANTAGATHI (Martialis VI, 52)

Versio I - facilior

Pantagathus, amor et dolor domini sui,

Iacet in hoc sepulcro, mortuus praemature.

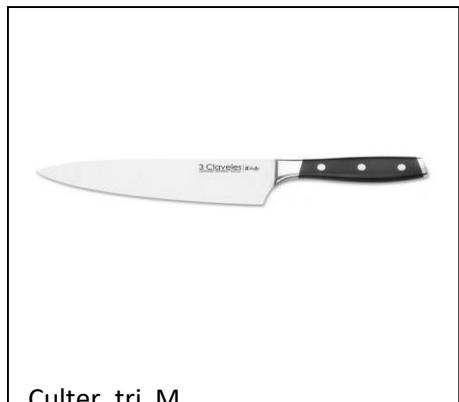
Bene secabat vagos capillos et radebat

Villutas genas paene haud tangendo eas cum cultro.

Tamen etsi sis, terra, levis et grata (ut debes), Non potes

esse levior quam manus Pantagathi.

Vocabula I

Seco, secui, sectus. 3 – Cultro dividere

Villutus, a, um > villus, i. m = corporis capilli

Paene = quasi

Tango, tetigi, tactum < tactus, i

Versio II – difficilior

In hoc sepulcro iacet
Pantagathus, amor dolorque domini sui,
raptus puerilibus annis.

Docte resecabat vagos capillos
et excolebat hirsutas genas vix tangente ferro
Tametsi sis, terra, levis et placata (ut debes)
Non potes esse levior Pantagathi manu.

Vocabula II

Puerilis, e > Puer, pueri (m).

Puerilibus annis = cum puer est

Docte = Bene

Resecabat = Secabat

Excolebat = Radebat

Hirsutas = Villutas

Vix = Prope non

Tangente < Tango, tetigi, tactum

Ferrum = Culter (metonymia)

Tametsi = Tamen + etsi

Placata = Grata

Levior + abl = Levior quam + nom

Versio III - originalis

Hoc iacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura dolorque sui, Vix
tangente vagos ferro resecare capillos
Doctus et hirsutas excoluisse genas
Sis licet, ut debes, tellus, placata levisque,
Artificis levior non potes esse manu.

Vocabula III

Tumulum = sepulcrum

Cura = amor

Licet = tamen etsi

Tellus = terra

Artifex [: Pantagathus]